

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "กลวิธีการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย : ศึกษาเฉพาะสถานบริหารร่างกาย 3 แห่ง ได้แก่ ฟิลิปเวน เวิร์ลคลับ และสุนีย์ โยคะสถาน" ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาพิจารณาถึงลักษณะรูปแบบของข้อมูลด้านการบริหารร่างกายของสถานบริหารร่างกาย 3 แห่งดังกล่าว ที่นำเสนอผ่านสิ่งสื่อพิมพ์ อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ ฯลฯ สื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ รวมทั้งการวิจัยในลักษณะของการสัมภาษณ์ผู้รู้ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในแบบของการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (depth interview)

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง กลวิธีการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกายนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาการสร้างสื่อของสถานบริหารร่างกาย 3 แห่ง ได้แก่ สถานบริหารร่างกาย ฟิลิปเวน สถานบริหารร่างกายเวิร์ลคลับ และสถานบริหารร่างกายสุนีย์ โยคะสถาน ทั้งนี้ เป็นเพราะสถานบริหารร่างกายทั้งสามมีลักษณะโครงสร้างการดำเนินธุรกิจ และวิธีการใช้สื่อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างกันไป

สถานบริหารร่างกายฟิลิปเวน เป็นสถานบริหารร่างกายที่มีชื่อเสียงที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งได้ไม่นาน ส่วนสถานบริหารร่างกายเวิร์ลคลับเป็นสถานบริหารร่างกายที่มีชื่อเสียงและก่อตั้งมาเป็นระยะเวลาแล้ว ซึ่งสถานบริหารร่างกายทั้งสองแห่งข้างต้นมีลักษณะโครงสร้างการดำเนินธุรกิจที่ค่อนข้างใหญ่ทีเดียว และมีแนวโน้มจะขยายกิจการต่อไปเรื่อย ๆ จึงเป็นตัวแทนของธุรกิจด้านการบริหารร่างกายที่ใหญ่โต ซึ่งแฝงในรูปแบบการค้า ส่วนสุนีย์ โยคะสถานมีลักษณะโครงสร้างการดำเนินธุรกิจค่อนข้างเล็ก ทั้งยังเป็นตัวแทนของสถานบริหารร่างกายเพื่อสุขภาพ มิได้แฝงผลประโยชน์ทางการค้าเท่าใดนัก ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาสถานบริหารร่างกายทั้ง 3 แห่ง ดังกล่าวนี

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในกาวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวบุคคล วัสดุ เทปโทรทัศน์ เทปวิดีโอ และเอกสารต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บุคคล เป็นการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ เจ้าของกิจการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้

1.1 สถานบริหารร่างกายฟิลิปเวน

- (1) คุณศศิพร ทวีธรรม
ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์
- (2) คุณรัตนวรรณ ทองบุศย์
ผู้ช่วยผู้บริหาร
- (3) คุณพงษ์นภา ดิงสุวรรณ
ที่ปรึกษา
- (4) คุณสุพร สุนทรวาทีน
ผู้จัดการฝ่ายบุคคล

1.2 สถานบริหารร่างกายเวียร์ลคลับ

- (1) คุณชาญศักดิ์ พนวิมลกุล
ผู้ถือหุ้นและที่ปรึกษา
- (2) คุณวิลาวรรณ สิงห์โต
ผู้จัดการทั่วไป
- (3) คุณเว็บบร วงษ์จรีด
ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์

1.3 สถานบริหารร่างกาย "สุนีย์โยคะสถาน"

- (1) คุณสุนีย์ บวรจิตติ
เจ้าของกิจการ

2. เทปโทรทัศน์และเทปวิดีโอ ซึ่งผู้วิจัยได้ขอสำเนาจากสถานบริหารร่างกาย เวียร์ลคลับ และสุนีย์ โยคะสถาน ซึ่งเป็นลักษณะของการบริหารจัดการบริหารร่างกายผ่านรายการ

ต่าง ๆ รวมทั้งวิดีโอที่จัดจำหน่าย

3. เอกสาร ได้แก่

- หนังสือพิมพ์รายวัน ที่มีการเผยแพร่สื่อโฆษณาหรือสื่อประชาสัมพันธ์ในแง่ของข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานบริหารร่างกายทั้งสามแห่ง ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ บางกอกโพสต์ แนวหน้า จุดประกาย
- นิตยสาร ที่มีการเผยแพร่สื่อโฆษณา หรือสื่อประชาสัมพันธ์ของสถานบริหารร่างกายทั้งสามแห่งข้างต้น ได้แก่ คีตัน พลอยแกมเพชร ไทยแลนด์เทตเลอร์ เปรียว ผู้หญิงวันนี้ เจ้าสาว แพรว ผู้หญิง 24 ลลนา สตรีสาร
- แผ่นพับแจกฟรีของแต่ละสถานบริหารร่างกาย ซึ่งเป็นแผ่นพับเล็ก ๆ ที่แต่ละสถานบริหารร่างกายจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ แก่สมาชิก ซึ่งมีไว้สำหรับลูกค้าสมาชิก และผู้ที่เดินเข้ามาในสถานบริหารร่างกายนั้น ๆ เท่านั้น
- การติดต่อทางไปรษณีย์ของแต่ละสถานบริหารร่างกายกับลูกค้าสมาชิก
- บทโทรทัศน์และยังการออกอากาศประจำวันของรายการ "ชีวิตและการออกกำลังกาย" ของสถานบริหารร่างกายเวิร์ลคลับ
- หนังสือสอดแทรก (Supplement) ของสถานบริหารร่างกายฟิลิปเวน

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลประเภทบุคคล

ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับกลวิธีการเลือกสื่อ และการสร้างเนื้อหาเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย โดยผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการบันทึกเทปตลอดการสัมภาษณ์เก็บเอาไว้ด้วย และนำมาทำการถอดเทปภายหลัง ซึ่งจะช่วยให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนเกือบทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีภารกิจมากและมีงานที่ได้รับมอบหมายโดยเร่งด่วนเสมอ จึงทำให้ต้องเลื่อนเวลานัดหมายในการสัมภาษณ์อยู่เนือง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ทันทีที่โทรไปพบผู้ให้ข้อมูล และขณะที่ผู้

ให้ข้อมูลมีเวลาว่างพอที่จะให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ได้

นอกจากนี้ ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย มีอุปสรรคอยู่บ้าง โดยเฉพาะ การสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการใช้สื่อซึ่งถือว่าเป็น ความลับของบริษัท ผู้ให้ข้อมูลจึงไม่สามารถให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแผนการใช้สื่อทั้งหมดแก่ผู้วิจัยได้ แต่ผู้วิจัยก็ได้แก้ปัญหาโดยสัมภาษณ์เพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยตรง

2. ข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์และวิดีโอ

ผู้วิจัยได้ขอสำเนาจากสถานบริหารร่างกายทั้งสามแห่ง ซึ่งเป็นทั้งลักษณะของสื่อโฆษณา และข่าวประชาสัมพันธ์ในช่วงระหว่าง 16 มกราคม 2536 ถึง 15 มีนาคม 2537 ซึ่งการที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในช่วงนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยที่สุด ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในปัจจุบันให้ได้มากที่สุด

3. ข้อมูลประเภทเอกสาร

- หนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารรายปักษ์และรายเดือน ที่มีสื่อโฆษณาและสื่อการประชาสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมจากหนังสือพิมพ์รายวันจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ บางกอกโพสต์ แนวหน้า จุดประกาย และเก็บรวบรวมจากนิตยสาร 10 ฉบับ ได้แก่ ดิฉัน พลอยแกมเพชร ไทยแลนด์เทตเลอร์ เปรียว ผู้หญิงวันนี้ เจ้าสาว แพรว ผู้หญิง 24 ลลนา สตรีสาร โดยได้เก็บรวบรวมหนังสือพิมพ์และนิตยสารดังกล่าวเป็นระยะ ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2536 ถึง 15 มีนาคม 2537 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในปัจจุบันมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "กลวิธีการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย" ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์ถึงลักษณะการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย เพื่อให้ทราบถึง ชนิดของสื่อ ลักษณะการใช้ ว่า แต่ละสถานบริหารร่างกายมีลักษณะการใช้สื่ออย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยอาศัยข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุ และการสัมภาษณ์ ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และผู้บริหารบางท่าน

2. วิเคราะห์ถึงวิธีการในการคัดเลือกสื่อและการสร้างเนื้อหา เพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย โดยพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการใช้สื่อ โดยจะจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ กลวิธีการเลือกสื่อและการสร้างเนื้อหาของแต่ละสถานบริหารร่างกาย เนื้อหาของสื่อโดยรวมและสรุปปัจจัยที่มากำหนดกลวิธีการเลือกสื่อและการสร้างเนื้อหาเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านนี้โดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล ข้อมูลประเภทเทปโทรทัศน์วีดีโอและข้อมูลประเภทเอกสาร

การนำเสนอข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยเรื่อง "กลวิธีการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ (Descriptive Method) โดยนำเสนอข้อมูลในลักษณะดังนี้

- นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะการวางแผนใช้สื่อของแต่ละสถานบริหารร่างกายในประเด็นเรื่องชนิดของสื่อ แต่ละสถานบริหารร่างกายมีลักษณะการใช้สื่ออย่างไรบ้าง มีรูปแบบที่เหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ถึงกลวิธีการเลือกสื่อและการสร้างเนื้อหาเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกายต่อไป
- นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวกับกลวิธีการเลือกสื่อและการสร้างเนื้อหาเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านการบริหารร่างกาย ว่าดำเนินการสอดคล้องกับแผนการหลักอย่างไร พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาโดยรวม เปรียบเทียบลักษณะเนื้อหาของสื่อของสถานบริหารร่างกายทั้งสามแห่ง และนำเสนอถึงปัจจัยที่มากำหนดกลวิธีการเลือกสื่อ และการสร้างเนื้อหาเพื่อส่งเสริมธุรกิจด้านนี้ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการคัดเลือกสื่อและการสร้างเนื้อหาสื่อดังกล่าว และเกี่ยวข้องกันอย่างไร